

XII.

**Lærde Mænds Breve til danske Konger især i det
16. Aarhundrede.**

Det vil ikke være Kirkehistorikere ubekendt, at Andreas Schumacher, Sekretær i det tyske Kancelli i

København, i Aarene 1758—59 udgav 3 Bind af »Gelehrter Männer Briefe an die Könige in Dänemark«, der indeholder vigtige og interessante Meddelelser fra de tyske Reformatorer og andre Lærde, til Oplysning af forskellige Punkter i den Tids Kirke- og Litterærhistorie. Men det er ikke alle Brevene, der er udgivne med tilstrækkelig Nøjagtighed¹⁾, saa det kan være nødvendigt at gaa tilbage til Originalerne, for saa vidt disse nu er tilgængelige. For mange Aar siden gennemgik jeg derfor saa mange af disse, som jeg kunde finde²⁾, men blev derved opmærksom paa, at en god Del af de Breve, der havde staaet Schumacher til Raadighed, ikke mere fandtes i vore Samlinger. Det var mig derfor en Overraskelse senere i Briegers Zeitschrift für Kirchengeschichte II, 117 ff. at finde en Meddelelse af Otto Waltz, om at de savnede Breve gemmes i en Haandskriftsamling, der i sin Tid har tilhørt Præsten Immanuel Justus von Essen i Riga, efter hvis Død Brevene 1806 kom til Bibliotheket i Dorpat, hvor de endnu findes. Naar en Del af de Breve, Schumacher havde fundet i det tyske Kancellis Arkiv og benyttede ved Udgaven, tilsidst endte i Rusland, staar det maaske i Forbindelse med, at han en Tid (tildels medens Brevene trykkedes) var ansat som Legationssekretær i St. Petersburg³⁾. Det kunde jo ogsaa tænkes, at von Essen i sin Tid har staaet Schumacher bi med Afskrivning og Korrektur, og at en Del af Originalerne siden er bleven henliggende hos ham. For øvrigt foreligger der mange Exempler fra ældre Tid, som viser, at naar Breve og andre Skriftstykker blev trykte, kasseredes Originalerne med det samme som formentlig overflødige.

H. F. R.

¹⁾ Jfr. Ny kh. Saml. II, 368, Not. 2 og IV, 50, Not. 1.

²⁾ De fandtes den Gang i en særlig Samling af Breve til danske Konger i det kgl. Bibliothek, men er formodentlig nu afgivne til Rigsarkivet.

³⁾ D. biogr. Lex. XI, 353.